

بسم الله الرحمن الرحيم

آغاز سخن

است که حاصل کارشان در عمل مفید باشد. آنها بدون این که خود را به دو زبان خاص محدود کنند، می‌کوشند دشواریهای احتمالی بر سر راه مترجمان را پیش بینی کنند و ضمن توصیف آنها راه حل‌هایی به دست دهند.

در قلمرو ترجمه، نظریه و عمل، اگر چه باید مکمل یکدیگر باشند، از یکدیگر بدور افتاده‌اند و حتی گاهی مترجمان و محققان ترجمه رودرروی یکدیگر قرار می‌گیرند. این جدایی تا حد زیادی به دلیل عدم آشنایی مترجمان با تحقیقات ترجمه است. کامیساروف (۱۹۸۵) می‌گوید:

" به رغم پیشرفت چشمگیر ترجمه‌شناسی، بندرت فردی پیدا می‌شود که از طریق حرفه شریف مترجمی امرار معاش کند و در عین حال با ترجمه‌شناسی آشنایی کامل داشته و ارزش آن را درک کرده باشد. در واقع چنین به نظر می‌رسد که عموم مترجمان نیازی به اصول نظری ترجمه نمی‌بینند و اگر بعضی از آنها گاه درباره فایده و ارزش ترجمه‌شناسی عقیده موافقی ابراز می‌کنند، یا از روی ادب است و یا به قصد کسب وجهه بیشتر."

کتاب و نشریاتی نیز که درباره ترجمه در غرب منتشر می‌شود بیانگر این دو مشرب

بدون شك کلیه علاقه‌مندان به مباحث نظری و کاربردی ترجمه، ضرورت وجود مجله‌ای ویژه ترجمه را احساس می‌کنند. مباحث عمومی ترجمه به طور پراکنده در مجلات مختلف به چاپ می‌رسد و مباحث فنی‌تر اساساً زمینه‌ای برای طرح شدن نمی‌یابد، در نتیجه ارتباط منظمی میان علاقه‌مندان به مباحث ترجمه وجود ندارد و تجربیات منتقل نمی‌شود. امیدواریم با یاری کلیه کسانی که هر يك به نوعی با ترجمه سروکار دارند، مترجم بتواند این ارتباط را برقرار کند.

در چهار دهه اخیر، محققانی که اغلب زبان‌شناس بوده‌اند به تحقیق درباره ترجمه پرداخته‌اند. امروزه تحقیقات نظری و کاربردی ترجمه حوزه تحقیقاتی مستقلی را تشکیل می‌دهد. تحقیقات نظری و عملی ترجمه بسیار متنوع است. ۱ بخشی از این تحقیقات با انگیزه‌های صرفاً آکادمیک صورت می‌گیرد و ارزش کاربردی ندارد. از این گذشته این تحقیقات در بیشتر موارد با زبانی پر از اصطلاحات تخصصی نوشته شده که درك آن برای غالب مترجمان دشوار است. اما بطور کلی هدف محققان ترجمه این

اولویت مطرح کنیم. طرح مباحث عملی نیز به زبان و بیانی خواهد بود که برای مترجم تازه کار، فایده آموزشی داشته باشد.

سخن آخر این که ما با تشخیص خلا ارتباطی میان علاقه‌مندان به ترجمه و با درک ضرورت وجود مجله‌ای آموزشی در زمینه ترجمه و با امید به بهبود کیفی ترجمه، مطالعات نظری و عملی ترجمه و آموزش ترجمه در کشور گام اول را برداشته‌ایم. بدون شك توفیق مترجم بستگی تام به همکاری کلیه صاحب‌نظران و علاقه‌مندان ترجمه دارد. امیدواریم همه این عزیزان مترجم را مجله خود بدانند و در جهت بهبود کیفی آن، دعوت صمیمانه ما را پاسخ گویند.

سوداییو

فکری است. از يك سو، مترجمان و ناقدان ادب از دیدگاه ادبی همچنان به بحثهای سنتی درباره ترجمه و به نقد ترجمه از این دیدگاه می‌پردازند و از سوی دیگر محققان از دیدگاه زبان‌شناسی قلمروهایی گسترده و صرفاً نظری در ترجمه را در نوردیدمانند.

چنانکه مخالفان ترجمه‌شناسی مدعی هستند. مترجمانی وجود دارند که بدون آشنایی با مباحث زبان‌شناسی ترجمه و داشتن دانش به اصطلاح فراترجمه‌ای قادر به انجام ترجمه‌هایی ماندنی از آثار بزرگ ادبی می‌باشند. هر چند می‌توانیم به موارد متعددی از این مترجمان استثنای اشاره کنیم و ذوق ادبی و تسلط به دو زبان را شروط لازم و کافی برای ترجمه بدانیم، اما درست نیست اگر اهمیت آموزش را در ترجمه منکر شویم، آن هم در قرن بیستم، عصری که به دلیل نیازهای همه جانبه دولتها و ملتها به ترجمه در زمینه‌های علمی، فرهنگی، هنری، دیگر استثناها نیازها را برآورده نمی‌کند. تحقیقات نظری ترجمه، تا آن حد که ارزش کاربردی داشته باشد برای مترجم نوعی آموزش است.

از آنچه گفته شد چارچوب کار ما معلوم می‌شود. ما به کلیه مباحثی که به نوعی به ترجمه مربوط می‌شود و برای مترجم، محقق ترجمه و مدرس ترجمه ارزش عملی دارد، علاقه‌مندیم. کوشش ما این است که نه مفتون نظریه بشویم و نه مجذوب عمل، بلکه در ارائه مباحث نظری و عملی ترجمه، تعادل را حفظ کنیم. مباحث نظری را تا حد امکان به صورت خلاصه شده و بدور از پیچیدگیهای فنی و کلی‌گویی و بر حسب

۱- برای آشنایی با تنوع و گستردگی تحقیقات نظری و کاربردی ترجمه رجوع کنید به مقاله جیمز هولمز در همین شماره.

۲- در مقاله جیمز هولمز، خواننده با اختلاف نظرها و دشواریهایی که در تعیین نام برای حوزه تحقیقات ترجمه وجود دارد آشنا خواهد شد تا زمانی که نام بهتری پیشنهاد نشده است، به پیروی از دکتر لطف‌الله یارمحمدی (مبانی نظری ترجمه و پژوهش و آموزش آن در دانشگاه، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره اول، دوره اول ۱۳۶۴م) نام ترجمه‌شناسی را برای اطلاق به حوزه تحقیقات ترجمه به کار می‌بریم.